

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

stat in personis divinis multiplicari existentiam, non multiplicatâ in illis æternitate. Secundò, quia cum duratio nihil aliud sit, quam continuatio rei in esse; non possunt dari in personis divinis plures existentia, nisi etiam dentur plures durationes, & consequenter plures æternitates; cum æternitas nihil aliud sit, quam duratio rei omnino immutabilis.

Minor verò probatur: Si admittantur in personis divinis tres æternitates relativa, poterunt tres personarum divina dici tres æterni, non solum adjectivè & secundum quid, sed etiam substantivè & simpliciter: Consequens est falsum, imò & erroneum, & contra Symbolum Athanasij, dicentis tres personarum divinas non esse tres æternos, sed unum æternum, sicut nec tres increatos, aut tres immensos, sed unum increatum & unum immensum: Ergo &c. Sequela probatur: Multiplicatâ formâ, & subiectò seu suppositò, etiam nomen substantivum multiplicatur, ut docent Dialectici in summis: Sed si in personis divinis dentur tres æternitates relativa, multiplicabitur in illis forma significata per hoc nomen, æternus, scilicet æternitas: Ergo tres personarum divina poterunt dici tres æterni, non solum adjectivè, sed etiam substantivè.

208 Respondet primò Suarez, ubi supra: quod licet dentur in personis divinis tres existentia, imò & tres durationes, non tamen tres æternitates: quia (inquit) æternitas est attributum absolutum, secus verò existentia, aut duratio, & idè hæc multiplicatur in relationibus, non autem æternitas.

209 Sed hæc responsio est mera petitio principij: Cum enim, ut dicebamus, æternitas vel ab existentia divina non distinguatur, vel sit modus illius; querimus cur æternitas absoluta & existentia, verò abstrahat ab absoluta & relativa? Item, cum æternitas nihil aliud sit quam duratio esse divini, omnino immutabilis, inquirimus quare in personis divinis dentur tres durationes omnino immutabiles, & non tres æternitates? hæc enim manifestam repugnantiam videntur involvere.

210 Confirmatur: Duratio adæquatè dividitur in æternitatem, ævum, & tempus, ut suppono ex quaest. 10. & idè multiplicatâ duratione, debet necessariò multiplicari æternitas, ævum, aut tempus: Sed duratio divinarum personarum, cum sit omnino immutabilis, & carens principio & fine, non est ævum, aut tempus, ut patet: Ergo est æternitas: Ergo multiplicatâ existentia & duratione illius in tribus personis, debet multiplicari etiam æternitas.

211 Confirmatur amplius: Multiplicatâ existentia in personis divinis, necessariò debet multiplicari in alijs ratio actûs puri; ratio enim actûs puri in summa actualitate consistens, ipsissimam existentiam designat, ut supra dicebamus: multiplicatâ autem in personis divinis ratione actûs puri, immutabilitas etiam multiplicari debet, & consequenter æternitas; quæ super immutabilitatem fundatur: Ergo datis pluribus existentijs relativis, concedi etiam debent plures æternitates.

212 Respondet secundo Arrubal, durationem distinguat ab existentia rei durantis, & idè non oportere quod multiplicatâ existentia in personis divinis, in illis duratio & æternitas multiplicentur, vel quod duratio divinarum personarum relativa sit, quamvis illarum existentia sit relativa.

213 Sed contra primo: in frequentiori Adversariorum sententia duratio ab existentia rei durantis indistincta est,

A Contra secundò: Duratio est continuatio rei in esse: Ergo si duratio divinarum personarum, non relativa, sed absoluta sit; illarum esse, non relativum, sed absolutum erit.

Contra tertio: duratio rei convenit illi ratione existentia (esto distinguatur ab illa) Ergo vel existentia non multiplicatur in personis divinis, vel etiam duratio multiplicari debet. Probatur Consequentia: sicut enim quia immutabilitas sequitur ad rationem actûs puri, & ad immutabilitatem æternitatis; eo ipso quod ratio actûs puri distinguatur in relationibus, fatentur Adversarij debere in illis immutabilitates & æternitates distinguat. Ita similiter, si duratio sequitur existentiam, multiplicatis realiter existentijs, debent etiam durationes, & consequenter æternitates multiplicari.

B Tertio alij respondent, quòd licet in divinis personis non dentur tres æternitates absolute, quia æternitas absoluta ad solam naturam divinam consequitur, bene tamen tres æternitates relativa: Ad probationem verò in contrarium dicunt, quòd Athanasius negat solam in divinis tres æternos absolute & simpliciter, non tamen cum addito, scilicet in genere relativo.

Verum hæc responsio temeritate non caret: illa enim sequitur, salva fide, & absque injuria contextus Athanasij, posse concedi tres personarum divinas esse tres Deos, aut tres omnipotentes relative: Consequens est absurdum & hæreticum: Ergo &c. Sequela probatur: Athanasius eisdem verbis negat tres Deos, & tres omnipotentes, quibus etiam negat tres æternos: Ergo si licet interpretari Athanasium de tribus æternis, non relative; sed absolute, cuilibet etiam licebit eodem modo illum exponere, ac dicere, illum solum negare, tres divinas personarum posse dici tres Deos, aut tres omnipotentes, absolute & simpliciter, non tamen cum addito, & relative.

Præterea, Cum juxta illos Authores, eodem modo multiplicetur existentia in relationibus divinis, quo res, aut entitas; sicut personarum divina absolute & sine addito dicuntur tres res, aut tres entitates: ita nedum cum addito, sed etiam absolute, poterunt dici tres existententes, & consequenter tres æterni: quia cum æternitas, vel ab existentia non distinguatur, vel sit modus illius, eodem modo multiplicatur, quo existentia, ut supra dicebamus.

§. III.

Solvuntur objectiones.

O Bjiunt primò Adversarij quædam SS. Patrum testimonia, quæ videntur favore illorum sententia: In primis enim Augustinus lib. 5. de Trinit. cap. 6. dicit: *Aliud est esse Deum et aliud esse Patrem*: Ergo præter existentiam absolutam quæ Deus existit, aliquid esse relativum in Patre videtur admittere. Item Cyrillus Alexandrinus dialogo de Trinit. lib. 1. loquens de Patre & Filio sic ait: *Vterque subsistit propriamque habere dicitur existentiam*. Similiter Richardus à S. Victore lib. 4. de Trinitate cap. 17. ponit in Deo tres existentias incommunicabiles, ac proinde relativas. Denique D. Thomas quest. 9. de potentia art. 5. ad 23. hæc scribit. *Ad personam Divinitatis pertinet, ut sint plures modi existendi in Divinis*.

Ad Augustinum respondeo ex doctrina Divi

Thomas, locis supra relatis, esse sumi dupliciter: primo pro ratione per definitionem explicata: secundo pro esse existentiae. Quando ergo Augustinus affirmat, quod aliud est esse Deum, aliud esse Patrem, loquitur de esse in priori acceptione, non autem in posteriori. Cyrillus autem & Richardus sumuntibi existentiam, pro subsistentia personali, & non pro actu essendi, ut constat ex ipso textu utriusque, & idem dici potest de dicto Thoma. Vel etiam responderi potest, illum solum velle, quod existentia essentialis & absoluta diverso modo conveniat divinis personis, non vero quod in illis sint plures existentiae relativae. Si enim divina essentia, licet unica & indivisibilis, alio modo est in Patre, & alio modo in Filio, & Spiritu Sancto: in Patre si quidem est à se habita, in Filio vero, ut communicata à Patre per generationem; & in Spiritu Sancto, ut ab utroque per inspirationem communicata: ita & ejus existentia, unde potest dici, quod dantur in divinis tres modi existendi quidem esse, & in eodem esse, non tamen tres existentiae relativae.

Obijciunt secundo: Existentia relationis divina debet esse relativa: Ergo & ratione distincta ab essentia essentiae, & multiplicata realiter. Consequentia patet, Antecedens probatur primo, quia existentia debet proportionari, & in eodem genere convenire cum entitate, cujus est existentia; quare entitas substantialis nequit existentiam accidentalem extra causas constitui, neque entitas accidentalis existentiam substantialem: Ergo existentia relationis divina debet esse relativa.

Secundo probatur idem Antecedens, ex ipsa definitione relativorum: relativa enim illa sunt, quorum totum esse est ad aliud se habere.

Tertio probatur: Si existentia divinarum relationum non esset relativa, sed absoluta, sequeretur quod Pater aeternus esset ad se, & non ad alium; quod est contra rationem relativorum.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus primam probationem, distinguo Antecedens: debet proportionari, quoad rationem communem substantiae & accidentis, concedo Antecedens. Quoad alias peculiarias rationes, nego Antecedens & Consequentiam. Ratio discriminis est, quia essentia & existentia debent se mutuo respicere, & unam per se constituere; unde cum substantia sit absoluta ab omni respectu ad extrinsecum, nec possit cum accidente unum per se constituere; consequens est quod convenientia in ratione substantiae desideretur inter existentiam & essentiam, seu vero convenientia in aliis peculiaribus rationibus, quibus mutua respicientia sine tali convenientia competere potest.

Vel secundo responderi potest ad eandem primam probationem Antecedens negati, distinguendo Antecedens. Existentia, & primum illius susceptivum, debent proportionari, & praedictam convenientiam gaudere, concedo Antecedens: Existentia & secundum susceptivum, nego Antecedens, & Consequentiam: non enim relativo divina, sed essentia, est quasi primum susceptivum divinae existentiae.

Potest haec responsio duplici exemplo illustrari. Primum est de essentia divina ut habet rationem speciei intelligibilis: ut sic enim habet omnimodam convenientiam tantum cum intellectu divino, quem per se primo respicit, non autem cum intellectu humano, quem percipit secundario. Secundum desumitur ex naturalibus, nempe ex materia & anima rationali, quae existunt in homine

Tom. II.

A per unicum simplicem existentiam immaterialem; quia cum anima rationalis sit primum susceptivum existentiae, materia vero secundarium tantum; existentia non debet proportionari omnino materiae, sed animae rationali.

Ad secundam probationem Antecedens principalis respondetur, esse quod ponitur in definitione relativorum, non sumi pro existentia; nam esse quod pro existentia sumitur in relatione, non est ad aliud se habere, sed inesse, ut docet D. Thomas quaest. 8. de potentia artic. 2. ad 12. Sumitur ergo ibi esse, pro quidditate, seu ratione formali. Unde ad tertiam probationem distinguendum est Antecedens: Pater aeternus esset ad se, quoad existentiam, concedo: quoad quidditatem seu rationem relativam, nego.

Obijciunt tertio: Qualibet realis productio tendit ad existentiam rei productae, quae aliàs sine tali productione non esset: Sed personalis productio in Divinis, non tendit ad existentiam absolutam essentiae, tum quia existentia essentiae non producitur, tum etiam quia supponitur in persona producente: Ergo necessario tendit ut in terminum proximum, in existentiam personalem relativam, ratione distinctam ab existentia essentiae.

Respondeo distinguendo Majorem: tendit ad existentiam, ut producendam vel communicandam entitati productae, concedo Majorem: semper producendam, nego Majorem, & etiam Minorem, quam non convincunt duae probationes adductae. Non quidem prima, quia licet productio debeat ad existentiam terminari, non tamen semper debet illam producere. Nec etiam secunda: quia quamvis existentia essentiae supponatur in patre, pro priori originis ad Filium, non tamen supponitur ut Filio communicata, & ideo generatio tendit ad illam, non ut producendam, nec Patri communicandam, sed ut communicandam Filio. Et certe principaliter tendit productio ad terminum formalem, quam ad existentiam rei, quae terminus formalis non est, sed conditio termini; & tamen divina essentia, quae in sententia plurimum ex Adversariis est formalis terminus productionis personalis, non producitur, sed communicatur: Ergo licet terminetur ad existentiam, non recte colligitur illam debere esse productam. Et ratio à priori est, quia rem producere, est illam existentem constituere, quod cum possit fieri, vel producendo existentiam, vel existentiam aliàs productam, seu inproductam communicando; ideo non est de ratione productionis existentiam producere.

Obijciunt quarto: Relationes creatae habent propriam existentiam, distinctam ab existentia subiecti & fundamenti: Ergo & relationes divinae. Antecedens recipitur communiter à Thomistis in Philosophia, est enim relatio ens completum in suo genere, realiter distinctum à fundamento, atque ita postulat sibi proprium actum essendi. Consequentia vero probatur ex paritate rationis.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam, & paritatem: nam ideo relatio creata habet propriam existentiam, distinctam ab existentia subiecti & fundamenti, quia est limitata, & ratione limitationis non potest cum subiecto & fundamento identificari, sed debet necessario cum eo facere compositionem accidentalem: relatio vero divina caret limitatione, atque ita identificat sibi quicquid est absolutum in Deo, & consequenter existentiam essentialem. Unde ex infinita perfectione divinarum relationum provenit,

C c iij

quod non habeat propriam existentiam, sed existant per existentiam naturæ; & ex imperfectione relationum creaturarum, quod afferant proprias existentias.

227 Obijciunt quintò: Existentia est forma quæ aliquid constituitur extra nihil: Sed divina relationes & essentia differunt in hoc quod est poni extra nihil: Ergo differunt in ratione existentia. Major est certa, Minor probatur, Filiatio v.g. est extra nihil per productionem, & ab alio ut principio, essentia autem sine productione, & à se; cum filiatio sit producta, essentia verò improducta: Ergo differunt in hoc quod est esse extra nihil.

128 Respondeo distinguendo Majorem: Est forma quæ aliquid constituitur extra nihil, complete & totaliter, concedo Majorem. Incomplete & inchoative, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Divina relationes & essentia, differunt in hoc quod est poni extra nihil: incomplete & inchoative, concedo Minorem. Complete & totaliter, nego Minorem, & Consequentiam.

Explicatur: Ad rem extra nihil ponendam duo concurrunt, ut docent nostri Thomistæ in Metaphysica; entitas scilicet, veluti subiectum existentia, & existentia ipsa. Entitas ut est subiectum existentia, pro priori naturæ ad illam, & in eo signo in quo causæ suas exercent causalitates, est extra nihil in complete, inchoative, vel (ut alii loquuntur) in esse viali; ratione verò existentia est extra nihil complete & totaliter: quod in creatis contingit cum distinctione reali inter entitatem & existentiam, in Divinis verò cum distinctione virtuali secundum aliquos, aut eminentiali secundum omnes. Dicimus ergo, in hoc quod est esse extra nihil inchoative (quod competit relationi ratione entitatis) diversitatem esse inter filiationem & essentiam divinam, secus autem in hoc quod est esse extra nihil complete (quod convenit illi ratione existentia) nisi ad summum quoad modum, quatenus essentia hoc habet à se, filiatio verò ut communicatum ab alio, ad quam diversitatem modalem non requiritur diversa existentia, sed sufficit eadem, primariò essentia conveniens, & secundariò filiationi communicata. Sicut ut essentia divina alio modo dicatur esse in Patre, & alio modo in Filio: non requiritur quod diversificetur, aut multiplicetur in illis, sed sufficit quod in Patre sit à se habita, in Filio verò, ut communicata à Patre per generationem.

229 Obijciunt ultimò Adversarii, & est præcipuum illorum fundamentum. Existentia nihil aliud est, quam entitas actualis: Sed relationes divinæ, ut virtualiter distinctæ ab essentia, sunt tres entitates actuales, realiter distinctæ inter se, & ratione ab entitate actuali essentia: Ergo sunt tres existentia realiter distinctæ inter se, & ratione ab existentia essentia.

230 Respondeo primò, negando Majorem. Ut enim docent nostri Thomistæ in Metaphysica, existentia non est res ipsa actualis, sed potius ipsa actualitas, quæ sinitur extra causas, & ponitur extra illarum causalitates & dependentias: unde existentia dicitur quasi extra causas sistentia.

Respondeo secundò, data Majori, distinguendo Minorem: Sunt tres entitates actuales, numero cadente super entitatem, concedo Minorem: cadente super ipsam actualitatem, nego Minorem, & consequentiam. Itaq; sicut tres personæ divinæ sunt & dicuntur tres sapientes adjective ab eadem sapientia, & tres omnipotentes ab eadem omnipotentia: ita sunt & dicuntur tres entitates

A actuales, ab eadem actualitate & existentia ab illa inclusa; quia in nominibus adjectivis numerus non formas sed subiectum numerat, ut docent Dialectici in summulis.

Dices: Paternitas, prout ratione distincta ab essentia, non solum est actualis, sed est etiam actualis ab actualitate essentia ratione distincta: Ergo gaudet existentia relativà, ratione distincta ab existentia absoluta essentia. Consequentia videtur bona: quia existentia in actualitate consistit. Antecedens verò probatur primò: quia paternitas, ut ratione distincta ab essentia, non est potentialis; potentialitas enim dicit imperfectionem deo repugnantem: Ergo prout sic distincta, est actualis, imò & actualitas. Probatur secundò: quia paternitas, ut ratione ab essentia distincta, actu refert Patrem æternum ad Filium, illumque à Filio actu distinguit: Ergo ut sic est actualis, quædam, ratione distincta ab actualitate essentia.

Respondeo primò, distinguendo Antecedens: Est actualitas entitativa, ratione distincta ab actualitate essentia, transeat antecedens. Est actualitas existentia, nego Antecedens, & Consequentiam: ad cuius probationem eadem distinctione utendum est, & concessio utroque Antecedente, eodem modo distingui debet utrumque. Consequens Solutio patet ex his quæ docent nostri Thomistæ in Physica, admitentes in partibus compositi plures actualitates entitativas, negantes verò plures existentias.

Respondeo secundò, negando Antecedens. Ad cuius primam probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam. Nam ut paternitas, prout virtualiter distincta ab essentia, non sit potentialis, non requiritur quod prout sic distincta, sit actualis explicitè, sed fat est ut implicet actualitatem essentia: sicut ut sit increata, sufficit quod ratio entis increati in illa implicite includatur, per exigetur quod illa in personis divinis multiplicetur; aliàs (ut supra dicebamus) darentur in Divinis plures increati substantivè. Similiter ad secundam probationem, concessio Antecedente, neganda est Consequentia: quia ut paternitas actu refert Patrem æternum ad Filium, illumque à Filio actu distinguat, non est necesse quod ratione expliciti ei actualitas conveniat, sed sufficit quod ei competat ratione essentia, quam implicite includit.

DISPUTATIO IV.

De personis divinis.

Ad questionem 29. D. Thome.

A Consideratione divinarum processionum & relationum, juxta præscriptum ordinem initio tractatus, ad considerationem divinarum personarum in communi descendimus, & cito breviter hic examinanda suscipimus. Primum est, an ratio personæ verè & propriè reperitur in divinis? Alterum: quodnam sit formale significatum hujus nominis, *Personæ Divinæ*? Per quid verò divinx personæ constituantur, dicemus infra, quando de personis in comparatione ad relationes sive proprietates differemus.